

Cervantes, Caneiro, Tabucchi, etc.

SANTIAGO JAUREGUIZAR

Hai tempo aturei cun silencio comedido a desmesura de ter que ler en *A Nosa Terra* que se situase unha obra de Xosé Carlos Caneiro como mellor que *Don Quijote de la Mancha* —un libro deforme, pero que mudou a historia da novela—, pero quedei atordado diante dos paralelismos que o crítico Xosé Manuel Eyré establece no número anterior deste semanario entre os estilos de Caneiro e Antonio Tabucchi en *Tristano morre* [www.vieiros.com/publicacions/nova.php?Ed=38&id=40095], así como diante da comparanza que o analista literario Emilio Cid lle fai con Roberto Bolaño. Sobre o libro do italiano acredito en que no soubo planificalo e quedou nun esbardalle inferior ao resto da súa obra, pero o 2666 do chileno, para o que non dispuxen de tempo aínda, apunta a texto referencial segundo leo e releo os comentarios críticos.

Sobre Xosé Carlos Caneiro como persoa hai coincidencia entre todos os meus interlocutores nas afirmacións de ser «un pretensioso e un pedante que se sente un clásico en vida». Todo o meu contacto con el —será o derradeiro porque intúo que xa evitaba saudarme e, dende logo, deixará de facelo a partir de agora— deuse na entrega do Premio Xerais de 1997. Daquela tivo a iniciativa de presentárame moi afablemente cando xa levara el unha chea de premios e eu viña aínda de publicar o primeiro libro. A súa deferencia tivena sempre positivamente en conta e desmentíume todos os ruxerruxes que me chegaban sobre a dimensión da súa egocetría (partillada, innegablemente, por todos os que escribimos). Agradaríame sentir polo seu quefacer literario un aprecio paralelo ao que sinto pola súa persoa.

Polo respecto que lle gardo, e por outras motivacións lindantes coa educación, limitareime a opinar sobre aspectos literarios. Cada vez que quita un texto en prosa, sométome de certo á disciplina de intentar lelo dando por suposto que os gustos literarios son irracionais e radicalmente subxectivos. Determino para comezalos que onde eu vexo extensísimos exercicios de prosa lírica propios da chea de poetas reconvertidos en narradores que padecemos, houbos moitos xurados que miraron un bo novelista. A proba é que Caneiro mereceu os nosos mellores galardóns.

Non minto cando afirmo que para ler a última novela que quita o escritor de Verín teño que separala das anteriores para diferencialas. Algo que non é doado

por teren todas un hipervolume semellante e estaren protagonizadas polo mesmo amante do amor que se fai pasar por tolo e que choromiquea as súas frustracións ao longo de setecentas páxinas («Quérote, quérote, quérote...», ¡xa nos decatamos, Ulises!). Os seus textos en prosa comparten algo que se asemella a unha estrutura e ten por toda regra sumar tramas aloxicamente; niso, asumo, si que ten un aquel co *Quijote*, onde Cervantes, saltando todo couro, introduce historias co único fin de cebar o seu porco. Xa afirmou Cela que novela é calquera obra en prosa que leva ese subtítulo, sen que ninguén se atrevese a sinalarlle unha desvergoña que agochaba a súa incapacidade para escribir verdadeiras novelas. Amais, en Caneiro sempre acho un estilo que parece máis unha mostra cuantitativa de coñecemento de vocabulario que unha vontade estilística —os amoreamentos de adxectivos e adverbios fanme supor incapacidade para escoller entre eles—.

Do último libro atraeume que estaba protagonizado por un xornalista. Ou iso anunciaba, porque o ambiente de redacción e o reflexo da profesión resultoume exótico na comparanza co que miro a cotío no meu xornal. Poida que o autor estivese asesorado polos guionistas da serie televisiva *Periodistas*: prestaba mirar aquela redacción limpiña de papeis e habitada por uns seres relaxados, que, no canto de berrar os nervios como se adoita, debatían durante horas os temas a carón da mesa de café.

Eu sempre comezo os textos de Caneiro; tamén é certo que nunca os remato. Emilio Cid descúbremos agora a existencia dun inédito do ourensán que ultrapasa as setecentas páxinas. Compadezo ao editor, valoro a capacidade redactora e agradezo a paixón pola produción narrativa, pero discrepo de que iso sexa un valor; máis ben o percibo como eiva causada pola incontinencia. Enfrontar tal brontosauro ponme medo, pero prometo intentalo.

Suxiro, se os críticos e os analistas literarios me consenten a intromisión, o nome de James Joyce para a loubanza desa vindeira magna aportación á nosa literatura.